

Situació

Conegut popularment per ser el lloc per on es va desenvolupar el gran èxode republicà del gener i febrer del 1939, el pas fronterer entre la Jonquera i El Pertús continua sent a dia d'avui un dels més importants de la línia divisòria que separa Espanya i França. De fet, l'Observatori Hispano-Francès de Trànsit dels Pirineus, en el seu quadern vuitè publicat al maig del 2018, recull que la xifra mitjana de viatgers (per carretera) per dia al 2015 va ser 59.360 dels quals 9.190 eren de trànsit i 50.170 d'intercanvi.

Tot i que no es compta amb dades oficials al respecte, la intensificació dels controls i processos de readmissió durant l'estiu del 2018, especialment del costat de la frontera hispano-francesa d'Irún – Hendaya, ens porta a posar el focus sobre la realitat de la frontera catalana. Notícies com l'arribada a Catalunya de gent amagada en camions que tenia la intenció d'arribar a França des d'Itàlia o el retorn en virtut dels convenis de readmissió de persones que intentaven creuar cap a França són cada cop més habituals.

Segons la Cimade, els controls es realitzen a diferents punts estratègics (peatges o estacions) o a autobusos de transport a baix preu (Flixbus, Ouibus, Isilines, etc.). De fet, al 2017, més del 88% de les persones enviades al centre de retenció administrativa (CRA) de Perpinyà havien estat detingudes a la frontera, la gran majoria en aquest tipus de busos.[v] A més, de forma continuada els observadors locals assenyalen que les condicions d'aquest tancament són opaques. Des del 2015 i el restabliment dels controls de les fronteres internes, aquestes pràctiques s'han accentuat, la policia té més personal dedicat a aquests controls i mitjans legals i temporals a la seva disposició.

MARC NORMATIU

En principi, l'entrada en vigor del Conveni d'Aplicació de l'Acord Schengen de l'any 1995 suprimeix les fronteres internes de la Unió Europea. Tanmateix, hi trobem excepcions que donen cobertura als controls policials efectuats del cantó francès amb la finalitat de demanar documentació:

- 1) A través de l'article 2.2 del Conveni d'Aplicació de l'Acord Schengen, on es preveu la possibilitat de que els Estats membres puguin, "per motius d'ordre públic o seguretat nacional", adoptar durant un període de temps limitat, controls fronterers interns.
- 2) A través de l'article 23 i 25 del Codi de Fronteres Schengen; en el primer es dona cobertura a inspeccions aleatòries dintre del territori (incloent ports i aeroports) en el marc de la detecció de possibles amenaces a la seguretat pública. En el segon, s'obre la possibilitat de restablir temporalment les fronteres sota la premissa de la seguretat pública.

Des d'octubre de 2006 fins setembre de 2018, s'ha notificat el restabliment de les fronteres interiors franceses en 15 ocasions.

READMISSIONS

En vigor des del 21 de setembre de 2003, el Conveni de readmissió de persones en situació irregular preveu la readmissió sense formalitat alguna dintre de les quatre hores posteriors al pas il·legal de la frontera comú. Això dona peu a interpretacions que fan que les persones siguin retornades sense accés a assistència lletrada, fet que conculca amb els drets fonamentals de tota persona objecte de detenció i de procediment sancionador.

A més, la temporalitat establerta possibilita accions policials a centenars de quilòmetres de la frontera francesa. L'any 2017, 592 persones van ser detingudes als pirineus orientals abans de ser expulsades del territori, mentre que 2.080 van passar pel procés de readmissió "clàssic" amb Espanya.

El nombre de no admissions a França va augmentar un 26% respecte al 2016 amb 4.411 decisions preses. Així, entre 2012 i 2017, 22.651 persones van ser retornades a Espanya sense cap procediment específic.

Elaborat per:

CEA(R)
Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

Amb el suport de:

ACD Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Ajuntament de
Barcelona